

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Kaniové a soudců JUDr. Marie Žiškové a JUDr. Zdeňka Kühna v právní věci žalobce **Z. V.**, zastoupeného obecnou zmocněnkyní **Z. V.**, proti žalovaným: **1) Česká republika - Obvodní soud pro Prahu 4**, se sídlem 28. pluku 1533/29b, Praha 10, **2) Česká republika - Městský soud v Praze**, se sídlem Spálená 2, Praha 2, v řízení o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem a proti nečinnosti žalovaných, o námitce podjatosti uplatněné žalobcem,

t a k t o :

Soudce Nejvyššího správního soudu JUDr. Jaroslav Hubáček **n e n í v y l o u č e n** z projednávání a rozhodnutí věci vedené u tohoto soudu pod sp. zn. Nao 9/2009.

O d ů v o d n ě n í :

Obvodní soud pro Prahu 4 vede pod sp. zn. 7 C 8/93 řízení o žalobcově soukromoprávní žalobě (o neplatnost okamžitého zrušení pracovního poměru, nároku na náhradu mzdy a souvisejících nárocích). Usnesením ze dne 7. 6. 2007, č. j. 7 C 8/93 - 1798, obvodní soud ustanovil žalobci opatrovníkem pro uvedené řízení Statutární město Kladno, se sídlem nám. Starosty Pavla 44, Kladno. Proti tomuto usnesení podal žalobce odvolání, Městský soud v Praze však usnesením ze dne 19. 9. 2007 č. j. 68 Co 353/2007 - 1825, napadené usnesení obvodního soudu potvrdil. Žalobcovu ústavní stížnost proti oběma uvedeným rozhodnutím Ústavní soud odmítl usnesením ze dne 17. 1. 2008, sp. zn. III. ÚS 2951/07. (Řízení o obdobné žalobcově žalobě je u téhož obvodního soudu vedeno i pod sp. zn. 7 C 155/89).

Dne 22. 7. 2008 podal žalobce u Městského soudu v Praze opakovaně doplňovanou a rozšiřovanou žalobu na ochranu před nezákonnými zásahy a na ochranu proti nečinnosti. Předmětem této žaloby byla zejména otázka vyznačení doložky právní moci na výše uvedené usnesení Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 7. 6. 2007, č. j. 7 C 8/93 - 1798, dále postup a přípis žalovaného ad 1) ve věci vedené jím pod č. j. [40] Spr 2297/2002, a postup a přípis žalovaného ad 2) ve věci vedené jím pod č. j. Spr 2239/2008.

Městský soud, jenž řízení o této žalobě vedl pod sp. zn. 6 Ca 253/2008, navrhl z důvodu objektivní pochybnosti o nepodjatosti všech soudců specializovaných senátů městského soudu přikázání věci jinému soudu. Tomuto návrhu Nejvyšší správní soud vyhověl a usnesením ze dne 26. 11. 2008, č. j. Nad 31/2008 - 80, věc podle § 9 odst. 1 s. ř. s. přikázal Krajskému soudu v Praze.

Krajským soudem je věc vedena pod sp. zn. 44 Ca 150/2008. V jejím rámci žalobce podáním ze dne 4. 2. 2009 vznesl námitku podjatosti soudkyně krajského soudu JUDr. Evy Havlové.

V průběhu řízení o této námitce před Nejvyšším správním soudem (sp. zn. Nao 9/2009) žalobce podáními ze dne 19. 2., 23. 2., 2. 3., 9. 3. a 23. 3. 2009 namítal podjatost soudce

JUDr. Jaroslava Hubáčka, člena sedmého senátu, jenž měl o námitce podjatosti JUDr. Havlové rozhodovat. Uvedl zejména, že JUDr. Hubáček v jeho věci vedené Obvodním soudem pro Prahu 4 pod sp. zn. 7 C 8/93 nesprávně označoval žalovaného zaměstnavatele a způsobil zbytečné průtahy. Ke svým podáním žalobce předložil kopie usnesení obvodního soudu ze dne 6. 10. 1999, č. j. 7 C 8/93 - 237, blíže neurčeného referátu ze dne 9. 2. 1995, podepsaného JUDr. Hubáčkem, přípisu místopředsedy obvodního soudu ze dne 26. 5. 1995, č. j. Spr 2030/89, první strany protokolu o jednání ze dne 20. 10. 1995 ve věci vedené obvodním soudem pod sp. zn. 7 C 155/89, přípisu místopředsedy obvodního soudu ze dne 14. 2. 1996, č. j. Spr 1338/95, přípisu obvodního soudu ze dne 9. 2. 1996, sp. zn. 7 C 8/93, a okamžitého zrušení žalobcova pracovního poměru ze dne 4. 3. 1992.

Ve svém vyjádření k podané námitce podjatosti dotčený soudce uvedl, že žalobce brojí proti jeho postupu a rozhodování v letech 1995 a 1996 ve vztahu vůči němu, a to právě v pracovněprávních sporech vedených u Obvodního soudu pro Prahu 4 pod sp. zn. 7 C 155/89 a 7 C 8/93. V těchto věcech JUDr. Hubáček zpočátku toliko zastupoval nepřítomného předsedu senátu 7 C, on sám byl předsedou senátu 19 C. Tyto skutečnosti ale nelze podřadit pod okolnosti odůvodňující jeho vyloučení z projednávání a rozhodování věci a ani jinak mu nejsou známy žádné okolnosti, pro které by byl vyloučen. Nemá žádný vztah k věci ani k účastníkům, nepodílel se na projednávání a rozhodování věci v předchozím řízení, podjatý se necítí. Žalobce zná pouze z úřední činnosti u jmenovaného obvodního soudu. Překážku pak nespátřuje ani ve stížnostech, které vůči němu žalobce uplatňoval u vedení soudu v letech 1995 a 1996.

Věc byla v souladu s § 8 odst. 5 s. ř. s. (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 7. 2003, č. j. Nao 28/2003 - 5, publ. pod č. 49/2004 Sb. NSS; všechna citovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz), předložena k rozhodnutí jinému senátu Nejvyššího správního soudu, který shledal námitku podjatosti nedůvodnou.

Podle § 8 odst. 1 s. ř. s. jsou soudci vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Vyloučení jsou též soudci, kteří se podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednáváné věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech.

Podjatost soudce zasahuje do principu nezávislosti soudce, neboť nestrannost soudce tento princip předpokládá. Samotný pojem soudce totiž s sebou nese atribut nezaujatosti a nestrannosti a bez toho, že by se nepředpokládal, nebylo by důvodu ani pro konstituování soudní moci jako jednoho z pilířů demokratické společnosti. Rozhodnutí o vyloučení soudce z důvodů uvedených v § 8 s. ř. s. představuje výjimku z ústavní zásady, podle níž nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci s tím, že příslušnost soudu i soudce stanoví zákon (článek 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). Tak, jak zákon tuto příslušnost stanovil, je zásadně dána, a postup, kterým je věc odnímána soudu příslušnému a přikázána soudu, resp. soudci jinému, je nutno chápat jako postup výjimečný. Vzhledem k tomu lze vyloučit soudce z projednávání a rozhodnutí přidělené věci jen výjimečně a ze skutečně závažných důvodů, které mu reálně brání rozhodnout v souladu se zákonem nezaujatě a spravedlivě (srov. např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 4. 2003, č. j. Nao 19/2003 - 16).

Žalobce opírá námitku podjatosti zejména o tvrzení, že JUDr. Hubáček projednával v letech 1995 a 1996 u Obvodního soudu pro Prahu 4 jeho soukromoprávní spor (sp. zn. 7 C 8/93).

Právní úprava § 8 odst. 1 věta druhá a třetí s. ř. s. vyjadřuje princip instanční oddělenosti řízení před jednotlivými funkčně příslušnými soudy, a to jako záruku vnitřní nezávislosti soudní soustavy, a tím i práva každého na spravedlivý proces. V judikatuře Nejvyššího správního soudu zabývající se institutem vyloučení soudců (např. usnesení ze dne 2. 9. 2004, č. j. Nao 13/2004 - 54, publ. pod č. 433/2005 Sb. NSS, či usnesení ze dne 31. 5. 2006, č. j. Nao 7/2006 - 121) je patrný konzistentní přístup v tom směru, že soudce má čerpat poznatky potřebné pro projednávání a rozhodování věci z těch pramenů a tím způsobem, jež jsou vlastní té fázi řízení, k níž je podle pravidel funkční příslušnosti povolán. Z toho plyne, že není kladen důraz na absolutní neznalost projednávaného případu soudcem, překážkou pro projednání a rozhodnutí věci není jakékoliv dřívější poznání o dané věci. Ve správním soudnictví tak například v případě žaloby podané proti „novému“ rozhodnutí správního orgánu (v důsledku zrušujícího soudního výroku) zpravidla rozhoduje tentýž senát, který nepochybně poznatky o věci již má.

V daném případě tedy bylo nutno zjistit, jestli k seznámení se dotčeného soudce s podstatou věci nedošlo způsobem, se kterým zákon spojuje jeho vyloučení, a tedy s ohledem na obsah žalobcovy námítky určit, zda se JUDr. Hubáček svou dřívější účastí na projednávání a rozhodování věci vedené Obvodním soudem pro Prahu 4 pod sp. zn. 7 C 8/93, v níž je žalobce stále účastníkem řízení, nepodílel na projednávání a rozhodování věci v „předchozím soudním řízení“. Interpretací tohoto pojmu se přitom již Nejvyšší správní soud zabýval (srov. zejména usnesení ze dne 19. 3. 2003, č. j. Nao 2/2003 - 18, publ. pod č. 53/2004, a usnesení ze dne 6. 1. 2005, č. j. Nao 56/2004 - 54, publ. pod č. 545/2005 Sb. NSS) a uzavřel, že překážkou, která je důvodem podjatosti soudce z důvodu podílu na předchozím soudním řízení může být pouze skutečnost, že by soudce na jiném stupni soudní hierarchie rozhodoval o totožné věci (totožnost věci je dána totožností účastníků a předmětu řízení), na které se podílel na odlišném stupni. Jinými slovy kupř. tutéž věc nemůže u krajského soudu a poté v řízení opravném u Nejvyššího správního soudu projednávat a rozhodovat stejný soudce.

Tak tomu však v souzené věci nebylo. Z kopií listin předložených žalobcem, jakož i z tvrzení samotného JUDr. Hubáčka je zřejmé, že tento soudce se v letech 1995 a 1996 u Obvodního soudu pro Prahu 4 účastnil projednávání žalobcovy abnormálně dlouho (a stále ještě) trvající soukromoprávní věci (sp. zn. 7 C 8/93), jejímž předmětem jsou otázky neplatnosti okamžitého zrušení pracovního poměru, nároku na náhradu mzdy a souvisejících nároků. V následném průběhu tohoto řízení (tedy již bez účasti dotčeného soudce) obvodní soud usnesením ze dne 7. 6. 2007, č. j. 7 C 8/93 - 1798, ustanovil žalobci opatrovníka. Otázky související s vyznačením doložky právní moci předmětného usnesení a další postup žalovaných pak žalobce učinil předmětem správní žaloby na ochranu proti nečinnosti a na ochranu před nezákonným zásahem správního orgánu, vedené Krajským soudem v Praze pod sp. zn. 44 Ca 150/2008. A právě v rámci řízení o této žalobě má dotčený soudce rozhodovat o podjatosti soudkyně krajského soudu JUDr. Evy Havlové.

Z uvedeného, jakož i z oddělenosti rozhodování věcí civilního a správního soudnictví, nutno dovodit, že předmětné věci, vedené Obvodním soudem pro Prahu 4 a Krajským soudem v Praze, nevykazují přes jejich určitou souvislost žádné znaky totožnosti vyjma osoby žalobce. Tyto soudy nejsou v těchto konkrétních věcech v instančním vztahu.

S ohledem na zřejmou odlišnost uvedených věcí pak lze i ve vztahu k již časově poměrně vzdálené účasti JUDr. Hubáčka na projednávání věci sp. zn. 7 C 8/93 před obvodním soudem uzavřít, že tento soudce nebude k projednání a rozhodnutí věci vedené u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. Nao 9/2009 užívat žádné poznatky, jež by mohly vzbudit pochybnosti o vnitřní nezávislosti soudních institucí či instancí. Samotná skutečnost, že na Obvodním soudu

pro Prahu 4 projednával a rozhodoval jinou věc téhož účastníka, proto není důvodem k jeho vyloučení.

Poukázal-li žalobce na skutečnost, že v předmětné soukromoprávní věci JUDr. Hubáček nesprávně označoval žalovaného (žalobcova zaměstnavatele) a způsobil průtahy, je nutno uvést, že okolnosti spočívající v postupu soudce či jeho rozhodování v konkrétní věci, zásadně nejsou samy o sobě, tedy aniž by ukazovaly na důvod jiný (např. na poměr k věci či účastníkům), důvody relevantními pro vyloučení soudce, neboť v postupu (i nesprávném) soudce při projednávání konkrétní věci se projevuje samotný výkon soudnictví.

Žádnými dalšími konkrétními skutečnostmi, které by nasvědčovaly důvodům podjatosti pro poměr uvedeného soudce k věci nebo k účastníkům řízení, námitka odůvodněna nebyla, stejně tak z obsahu soudního spisu Nejvyšší správní soud žádné skutečnosti nasvědčující podjatosti nezjistil. Okolnosti, ze kterých žalobce dovozuje podjatost, tak nelze bez přistoupení dalších faktů považovat za skutečnosti, jež by svědčily o existenci zvláštního poměru uvedeného soudce k žalobci, žalovaným či k věci samé, pro nějž by měl mít Nejvyšší správní soud pochybnosti o jeho nepodjatosti. Za situace, kdy rovněž dotčený soudce vyloučil existenci skutečností, jež by mohly být důvodem k jeho podjatosti, rozhodl Nejvyšší správní soud tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto usnesení.

Pokud jde o označení žalovaných, podává se, že v řízeních o ochraně proti nečinnosti správního orgánu a o ochraně před nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením správního orgánu je žalovaný určen tvrzením žalobce (§ 79 odst. 2, § 83 s. ř. s.; k tomu srov. blíže např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 4. 2003, č. j. Na 249/2003 - 9, publ. pod č. 19/2003 Sb. NSS, či rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 11. 2004, č. j. 3 Ans 2/2004 - 60), a proto Nejvyšší správní soud respektoval žalobcem mnohokrát zdůrazňované označení žalovaných „Česká republika – Obvodní soud pro Prahu 4“ a „Česká republika – Městský soud v Praze“.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 8. dubna 2009

JUDr. Lenka Kaniová
předsedkyně senátu